

PERIÓDICH INDEPENDENT, REGIONALISTA,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncis

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 cèntims.—ATRASSAT, 15

Avuy també posem **16 planas de folletí**, acabantse 'l drama

EL ÚLTIMO CARTUCHO

Funció de transcendencia

Poch còsta concebir ideas y pensar projectes: lo difícil és portarlos a la pràctica.

Per' lò primer basta vivesa de imaginació y a vegades desij de donarse importància. Lo segon ja exigeix altràs qualitats; sent la primera 'l sentit comú, y ademés càcul, gran dòs de bona fé y sobre tot molta constància.

Aqueixas circumstàncies no las reuneix tothom: per' xo 's véu sovint que certs plans molt bonichs que s donan á llum, plans que degudament estudiats casi pòt dirse que arribarian á realisar ideals magnífichs, quedan embrionaris perque la persona que 'ls ha concebut, creyentse qu'era cosa de bufar y fer ampollas, á 'l topar ab contrarietats naturals qu'ella no preveya ha desmayat y ha acabat per desistir de lo que havia pensat portar á efecte.

Això passa fins quant l' assumpto ofereix en perspectiva una ganancia material.

¿Qué direm, donchs, en aquells cassos en que aquesta part lucrativa no existeix, sinó que, haventhi sols un afany noble per part de 'ls autors de las concepcions ó projectes, no se'n poden prométre altra recompensa que la satisfacció de haver fet alguna cosa bona ó de interés general?

No és estrany que 's malogrin tantas ideas dignas de que prosperessin vencent tots los obstacles que á 'l seu pas pugan oposarse.

No obstant, això succeheix.

Ara mateix s'está tocant en nostra ciutat baix dos punts de vista que entre sí no tenen cap conexió; pero

de 'ls quals parlarem avuy perque tots dos són propis de la índole de nostre periódich.

L' un d' ells es de montepios; l'altre se refereix á 'l teatro, y precisament á 'l teatro catalá.

Lo primer de 'ls assumptos á que 'ns referim, és de *La Unión defensora del Socorro mútuo*; l'altre de 'l *Centro artístico recreativo*.

No faltaba qui á aquella associació no li donaba ni vida ni importància, y á pesar d' aixó tè las dos cosas; en tal manera, que no sols ha reunit gran número de germans, sinó que no 's trigarán á veure 'ls efectes de una de las seccions mes novas y útils que tè, com tampoch, si á Dèu plau, se deixarà de conèixer aquella importància, per los actes de 'l Congrés que disposa y que serán potser trascendentals.

Pero no és aquet l' assumpto principal que posa la ploma en nostra mà: és una qüestió d'art teatral, una qüestió demostrativa de que és cert aquell refrán que diu: «ab palla y t'mps maduran las nespres»; lo que traduït en termes mes propis pera'l cas, pot dirse ab la frasse de que «la constància tot ho logra».

Fem referencia, com déyam, á 'l *Centro artístico recreativo*, novella associació constituïda per' fomen-
tar los interessos de las personas que s dedican á 'l teatro. D' ella se 'n burlaban en son principi bon número de 'ls que mes havían de encoratjar á 'ls iniciadors y fundadors, y á pesar de aquesta desconfiança, la cosa marxa y se sostè. ¿Per qué? Per lo indicat: per la constància, per la fé en l' ideal, per la perseverancia de la Administració. Ja l' any passat va fér algú acte que revelaba lo que pòt realisar-se; avuy está animada la Junta directiva, y gracias á un acort de la General, ara, per medi del Centre, s remourá segurament la suscripció de 'l monument á Frederich Soler, ab ocasió de la funció organizada pera rendir tribut en lo teatro Romea á la memoria de l' insigne autor á qui tant déu la escena catalana; funció transcendental tota vegada que, per aixís dirho, la seva celebració podrà fér vèncer obstacles y facilitar la manera de que reanudi sos treballs la Comissió executiva per' erigir aquell monument que será un timbre de gloria, y una proba de respecte y tribut á 'l geni, que la ciutat de Barcelona pagarà á an de 'ls

poetas y autors dramàtics contemporanis de mes talent y popularitat ben merecida.

Es de pensar que 'l públich s' associará á aquet ccle, com s'hi ha associat nostre Ajuntament y altres corporacions verament partidarias de'l teatro regional aom una de las mes marcadas manifestacions de'l catalanisme.

P. DE R.

Revisia teatral

Liceo.—S' han acabat las represetacions de *La Bohème*.

La obra de Puccini éra un criadero de entusiastas oracions.

Duitem vingui un altre tenor que 's posi á 'l nivell de 'l que en Barcelona creá 'l personatge de Rodolfo.

Dissapte l'ingú lloch la *reprise* de *La Walkyria*.

Apart lo Sr. Guaccarini, tots los demás intérpretes eran nous.

Lo mestre Mugnone emprengué un treball difícil, esposat á comparacions de las que 'n podia sortir per qui sols jutja l' impressió, bona ó dolenta, sentida á la primera vegada, un poch socabada sa reputació. Pero no ha succehit aixís. L' eminent director ha donat probas d' excepcional ductilitat artística per' enmotllarse á las diverses escolas ó tendencias en que 's desarroja l' art musical.

Mòlts eran que creyan que *La Walkyria* posada en mans de 'l mestre Mugnone resultaria desc neguda per exés de color, de matisos de violats colors que desvirtuarían la majestuositat conceptual de la obra, arrencant, d' eix modo, l' efecte proposat per l' autor.

No ha sigut aixís.

Hem de fer constar que 'l mestre en alguns trossos altera 'l temps en que 'ns los fèu sentir l' anterior director Mertens; pero hem de dir que 'ns agrada mes lo d' ara que lo d' avants.

Lo cant de la Primavera, salutació sentidíssima á 'l primer esclat de la naturalesa; mes semblava uns *couplets* d' Eden Concert que no expressió fidel d' ànima enamorada sentint l' embaumada brisa de 'l mes de Maig.

Lo públich, en nostre concepte, injust ab lo mestre, no li correspongué ab aplausos lo treball acertat en la direcció.

Que la Sra. Francescatti és artista de debó, ho demostrá en l' últim acte en lo duo entre ella, *Brunilda*, y *Wotan*. Que comensá impresionadíssima apenas podent sostenir las notas, tothom ho veié.

Per aixó no direm una paraula de son treball de 'l día de 'l debut. En los següents se posá á ratlla desplegant sas condicions d' artista y d' actriu consumada.

En lo paper de *Sigllinda* debutá la Sra. Merolla que 'l cantá á la perfecció 'sent molt aplaudida. ¡Llástima que no emiteixi ab seguretat las notas agudas!

En lo de *Fricka* doná á conèixer la Sra. Guercia, retinir condicions de recomanable artista, interpretant son personatge á la perfecció.

Lo Sr. Vaccari estaba encarregat de 'l importantíssim paper de *Sigmundo*.

Tenor de bonica veu, extensa, ben timbrada en los aguts y abaritonada en los baixos y d' excelent figura, digué sa *particella* ab tot lo sentiment y passió que requereixen las escenas entre ell y *Sigllinda* y ab tota la galanura d' un bon cantor en lo cant á la Primavera.

Cromberg, lo simpátich *Colline* de *La Bohème*, inter

pretá ab justesa é intenció lo mes que difícil personatge de *Hunding*.

En resum: *La Walkyria* que 'l mestre Mugnone 'ns ha donat baix sa direcció, estem segurs ha d' agradar mes á 'ls intel·ligents per fer sortir á la superfície donant loshi 'l necessari rellèu, los innumerables detalls que *Wagner* posá á sa obra y que és lo que acusa la sabia mà d' orquestador sens rival.

En lo segon acte s' ha millorat la *mise en scene*, donant á 'l lloch una nota mes en armonia ab las escenas que se hi desarrojan. —A. DE LA FLORIDA.

Eldorado.—En aquest teatro no hi ha cap alteració Cap estreno, res de nou.

Sols hi ha 'l benefici de D. Manel Rodríguez.

L' apreciat director de la companyia veié aquella nit las móltas simpatías en que conta á Barcelona.

Li feren presentalla d' artístichs y valiosos regalos.

Tívoli.—La notable companyia de sarsuela que actúa en aquest teatro, per ara, no ha presentat cap obra nova: Las de mes rellèu de 'l repertori antich, han merescut sa predilecció.

Y 'l públich las ha aplaudit per las condicions qualitativas de las obras y per sa execució.

No sens motiu hi figura en la direcció persona experta é inteligent, ab sobra de gust artístich.

Lo mestre director d' orquesta Sr. Pérez Cabrero, té ben cimentada reputació de pèrit en 'la materia y á son nom acut sempre 'l públich, ab la plena seguretat de surtirne satisfet en sos desitjos y aspiracions. —M.

Novedats.—Pocas vegadas havíam vist aquest teatro tan plé y de tan escullida concurrencia, com la nit de la inauguració de la present temporada de primavera.

La companyia venia rodejada de certa atmósfera atractiva que posa en tensíssima sobreexcitació nostres nervis y de desitj nostra frívola fantasia.

Y no ha sigut aixís.

Desde las primeras escenas de *La cigale et la fourmie*, opereta en tres actes de 'l Mtre. Audran, lo públich cambiá de concepte. Ni és alló tan *parisienne* de 'l *Chatelet* ni es tampoch lo rigorós classicisme de nostra dramática.

La companyia es complerta, sos individuos treballan á conciencia sens extralimitarse en cap concepte de lo que diuen sos papers.

Las obras fins ara executadas són *La cigale et la fourmie*, *Le gran Mogol* y *La Mascotte*.

Lo públich, escullit en totas las funcions, aplaudeix ab entusiasme las mes culminants escenas en que hi prenen part las simpáticas artistas Mmes. Adeliny y Lambrecht. —ROMEO.

Rápidas

LXVI.

Mi una-dos inadvertida,
como que casi no tres,
con una cuatro-dos, pues,
tropezó y fué su caída
tan fuerte y descomedida
que la deplora en manera,
por impedirlo lijera
poder correr y saltar
en plena todo, y gozar
con salud la primavera.

JOSÉ MARTAUS.

LA UNIO S' IMPOSA

II

Fa anys, no tants que no poguem recordar-lo, va quebrar un *Banch* que 's titulaba *Banch de préstams y depòsits* (domiciliat a 'l carrer de 'ls Archis, cantonada a la plassa de Santa Ana), en qual *Banch* varen quedar sepultats entre las cendras de la quiebra, alguns capitals de montepios y compromesas devant de 'ls associats, las personas que sense premeditació varen tenir la flaquesa, per miras particulars, de confiar los fondos a aquella fúebre societat mercantil.

Lo *Banch de préstams y depòsits* a mes de 'ls fondos d' alguns montes se va engullir capital de 'ls accionistas, de 'ls comptecorrentistas y altres que creyan obtenir per medi de l' estalvi, un modest interès de 4 ó 5 %. Tot pareixia que anava be, y tots, menos los primers, hi deixaren sos propis capitals, petits ó grans; pero 'ls d' aquells no podian perdre 's porque no debían exposarlos, per mes que la societat mercantil de referencia tenia per sello, la modesta *guardiola*, con si significués ésser una *caixa domèstica*, y ningú atinà en que las criaturas saben tréurer de una vegada, per medi d' una carta tots los fondos que paulatinament han anat depositant ab la sana intenció de romprer la *guardiola* quant fos plena.

Aixis succehi: hi va haver qui ans que fós lo temps apropiat, va romprer la *guardiola* ó ab una carta tragué 'ls diners.... y tothom liquidat!

La Junta de 'l *Banch* debía tenir un número d' accions pera respondrer de 'ls seus actes y per seguretat de 'ls capitals imposats; pero ... ¿que? en un moment, las acciones de referencia no valian res.

Las operaciones principals de 'l *Banch* eran, entre otras, lo préstamo ab garantía de efectos, a l' estil de la Caixa de Ahorros; pero com aquesta no te acciones y no paga gerencias, y per lo tant no hi han capitals que 's menjin los beneficios y lo que no ho son, es la causa que 'l *Banch* va quebrar, ja sia per mala administració ó per altres motius, y 'ls capitals y 'ls ahorros se 'n anaren a l' abim y 'ls imponents quedaren com lo gall de Morón.

No 'ns ocuparíam de 'l *Banch de préstams y depòsits* si no hi haguessin quedat soterrats fondos de societats de socorros mutuos, com tampoch 'ns pendríam la molestia de cridar la atenció de tots los socis de montepios respecte 'l projecte de 'l *Banch popular industrial en Barcelona*, si en sas bases no 's fés una crida a 'ls montes brindanlos-hi depositin sos capitals en dita societat de caràcter mercantil, quedant per lo tant subjectes al Códich de Comers, per no haver-hi una ley especial que concedeixi garantías y exigeixi responsabilitats, aixis com mes drets preferents que 'ls que disfrutaban los comerciantes, a fi de que quedin a salvo 'ls interessos sagrats de las germandats, que son, com si diguéssim, llágrimas que alimentan al desvalgut.

¿Qué té que veure la industria, tal com la pinta 'l projecte, ab la mutualitat, benéfica, per' que uns quants representants de montepios, ab nom de beneficencia pretenguin constituir un *Banch* de caràcter mercantil baix las bases de tot altre societat?

Tots los montes que tenian valors de societats de caràcter mercantil, ja han tocat los resultats, haventhi molts que a l' estil de 'ls comerciantes que caminan a la quiebra, han fet constar en sos estats de comptes lo preu de compra a fi de que 'ls associats no vejessin la merma de capital real que han experimentat, y los socis guapo guapo s' ho han empassat sense fixarse que si tenian que liquidarlos perdrian mes de la meitat.

May havem sigut enemichs de las societats mercantils; ans a 'l contrari, som partidaris de que se 'n constitueixin en tots los rams, pera 'l desarrollo de todas las manifestacions de 'l treball, fúndinse 'n una y mil; pero baix la base de que 'ls accionistas ne reportin beneficios ó perduas exposant los seus propis capitals, pero los fondos de 'ls montepios, com ja havem dit, may deuen exposarse a descalabros, 'sent preferible tenirlos depositats en lloch de probable seguretat encara que no guanyin interès.

Altres motiu hi ha per' que los montes no inverteixin los fondos en valors de caràcter mercantil y per consegüent exposarlos a las vicissituds que de sí porta 'l negoci, y aquet és, porque aqueixos perdrian lo caràcter típic de beneficencia mutua, ab motiu de que 'ls beneficios que dins de 'l negoci reportarian los capitals de 'ls montes, servirian pera engroixir los que no tendrian res que veure ab las germandats, no 'sent gens difícil que si 'l govern volgués que la mutualitat no desapareixi, se la fés pe 'l seu compte, obligatori a l' estil de Alemania; lo que se faria repulsiu per a 'ls que estimen deveras aquesta poderosa y consoladora institució.

Prompte, molt prompte se celebrarà en aquesta Ciutat un Congrés de auxili mutuo, de 'l qual ne deu eixir un un projecte de ley per' assegurar la vida de la mutualitat y millorarla en lo que sia possible, a 'l contrari de lo que tal vegada resultaria si arribe sin a realizarse 'ls desitjos de 'ls iniciadors del banch en projecte, respecte a 'ls fondos de 'ls montes.

Si un número insignificant de socis de montepio re-vestits de las atribucions que 'ls consedeixen los acorts de juntas generals, que per desgracia són poch concorregudas invertisim los fondos en un negoci mercantil com es lo *Banch* en projecte, tots los associats tenen lo deber de oposars 'hi per ser societat mercantil y poguer donar bons com dolens resultats.

L' objecte de 'l Congrés que havem dit va a celebrarse és procurar lo benestar mutuo de 'ls associats; y no que aqueixos contribueixin ab sas petites cuotas mensuals a aumentar grosos sous de gerencias y altres. Anem units y no hi ha dupte, que aumentarem lo carinyo a la mutualitat benéfica pura a cosa nostra, é infiltrarem lo desarrollo a las regions nostras germanas que tant ho necessitan, afi de aminorar la miseria.

Unimnos, y tots junts demanem lo que tenim dret a que se 'ns concedeixi; aixó és, una ley que amperi a la beneficencia mutua y posi trabas a hon deguin posarse y si no ho fem, probarem que no som capassos de nostre millorament, y per lo tant a 'l govern pertocaria fer una ley protectora per l' útil de las disposicions pera la protecció de las aus.

Tenim una ley de cassa y pesca; tenim societats protectoras pera 'ls animals y plantas; tenim una ley d' aygua y altres especials, y la mutualitat per desidia de todas las clases socials no pòt tenirne una que l' ampari y la tregui de la ley de asosació—creyem que sí, y aquesta ley será proposada pe 'l primer Congrés de auxili mutuo en lo que hi tindran representació corporacions de diferents classes pero amants todas de 'l socorro mutuo, per provar que la mutualitat no está renyida ab cap. Si 'ls montes, siga per lo que sigui, miran ab indiferencia l' acte solemne que deu realizarse, no podrán queixarse si 'ls acorts que 's prenguen prosperan y no 'ls hi agradan.

Lo bo, sino s' demana, ja siga per ignorancia per indiferentisme ó per malicia, déu aplicarse per imposició y a aixó anem.

V. P.

Reunions particulars

Amigos de la Aurora. (Gracia).—Lo diumenje passat, y devant d'una escullida concurrència, debutà la dama Srta. Casajust, posant en escena, baix la direcció de 'l Sr. Roig, l'aplaudí drama de 'l mestre Guimerà, titulat: *Maria Rosa*, de 'l que 'n surtí molt airosa la debutant, á qui 'l numerós públich aplaudí ab verdader entussiasme.

Lo Sr. Roig estigué molt acertat fent lo *Marsal*.

La *Tomasa*, (Sra. Hostau) lo *Quirse*, (Sr. Manelet), y 'l *Calau*, (Sr. Rius), feren las delicias de 'l públich en aquesta vetlla.

No 'n tenim res que dir de 'ls Srs. Torres, Pallejá y Colomera, puig feren un treball molt lluhit, encara que 'ls dos últims anaren algo fluixets.

L'obra de 'l Sr. Guimerà sortí ajustada, gracias á que 'ls actors la sabían casi de memoria, que si s'haguessin tingut de rellar de 'l apuntador, *malorum*.

Felicitem á la Srta. Casajust per la bona acullida que en aquest Centre ha rebut, desitjantli que hi fassi llarga estada. — LEON.

Saló de descans

La funció que per iniciativa de 'l Centro Artístich Creatiu se celebrarà divendres dia 28 en lo teatro Romea, serà destinada á honrar la memoria de 'l malhaurat escriptor y autor dramátich D. Frederich Soler y Habert (Serafi Pitarra), y son producte líquit se destinará, com tenim dit, á la subscripció pera aixecarli lo monument qual primera pedra está posada en la plassa del Teatro.

S'ha triat lo drama *La dida*, un de 'ls mes celebrats de 'l ilustre autor, y la lloa *La llum de 'l gent*, preferida entre las presentadas en lo concurs á son temps anunciat.

L'Excm. Sr. Alcalde constitucional Dr. Robert, desitjant que l'Ajuntament s'associhi á aquest acte, ha cedit la Banda municipal porque executi algunas de las millores composicions de 'l repertori, disposant que vaji una Comissió á l'aspectacle y que per Majordomia s'facilitin los objectes convenientes per adornar los palcos de la platea.

Desitjem que 'ls esforços de 'l Centro y de quants s'interessen per pagar aqueix tribut á 'l eminent fundador y mes constant sostenedor de nostre teatro contemporani, obtingan bon resultat.

—Es ja un fet lo nomenament de Bisbe de Barcelona, á favor de 'l Dr. Morgades, que ara ho es de Vich.

No hem de dir si 'ns alegrem de la noticia!

Barcelona tindrà en lo nou prelat persona de inteligencia privilegiada, en extrem caritativa, laboriosa, incansable, modesta y amant de Catalunya.

Los catalanistas tindrem en lo Dr. Morgades la següentissima guia, l'expert capítol en nostres treballs de propaganda regional y l'amich bondados que 'ns animará ab sos consells.

La noticia 'ns causa la major satisfacció.

Son nomenament ha donat lloch á que s'hagi designat per ocupar lo bisbat de Vich á un altre ferm catalanista, lo Dr. Torras y Bages, que tantas probas te donadas de sa ilustració y de son entussiasme per la causa regional.

Molt nos complau que en aqueixos nomenaments se hagi recordat lo govern de sas promesas en favor de 'l regionalisme, que ja havia demostrat á 'l confiarla arcaldia á 'l Dr. Robert.

De veras felicitem á 'l sabi Prelat Dr. Morgades y á 'l Dr. Torras y Bages.

—A Ibiza, Islas Balears, ha tingut lloch la inauguració d'un magnífich teatro en que hi caben mil personas y que 'l han batejat ab lo nom de *Pereyra*.

La companyia, ha sigut la de 'l Sr. Carpinell.

Ab tal motiu en la població hi hagué gran entussiasme. Pera commemorar tal festa s'organís un banquet en el que hi figuraren las primeras autoritats y las personas mes notables de la ciutat.

—A 'ls primers de 'l corrent mes debutá en lo teatro de D. Alfonso de Oporto (Portugal) ab la protagonista de la obra de 'l malaguanyat Bicet, *Carmen*, la distingida mezzo-soprano y paysana nostra D.ª Isabel Riera.

Lo públich la ovacioná á 'l final de la inspirada ópera.

—En la vapor *Regina Margherita* que surtí diumenge passat pera Buenos Aires, anaba la major part de la companyia lírica que durant l'istiu actuará en lo teatro de la Ópera baix la direcció de 'l Mre. Mascheroni.

Forman aquella, las Sras. De Lerma, Pinkert, Jons, Belincioni y Petri y 'ls Srs. Bonci, Angioletti, Escolani, Fornari, Angelini y altres.

Segons noticias la obra inaugural serà *La Walkyria*.

—Ha mort á Madrid lo reputat mestre Estellés autor d'una infinitat de obras de 'l género xich.

Era un de 'ls que ab mes acort posaba son talent á 'l servey de la música llaujera.

Descansi en pau lo distingit mestre.

—Sabem que en lo Teatro de Catalunya, (Vich) han representat aquesta setmana *La Chiclanera*, *Lo ninot de mollas*, *La Conquista del Papá*, *Por asalto* y *Un par de lilas*, distingintsi la Srta. Barta y los Srs. Ranera, Subirana, Echene y Martí.

Dintre poch ternará á obrir sas portas lo teatro Principal ab la sarsuela *El Rey que robó*.

A veurer com anirá.

SEÑORAS

con el uso diario de la legítima

Agua de Barcelona

de José Domínguez, se obtiene

JUVENTUD, HERMOSURA

y desaparición completa de pecas, señales de viruela y demás manchas que afean vuestro cutis.

1, 1'50 y 2 pesetas botella

Tomando una docena, se rebajan 2 pesetas

DESPACHO: MENDIZÁBAL, 14, 1.º - 2.º

ARCHIVO LÍRICO-DRAMÁTICO

Y COPISTERÍA DE

Francisco Pérez Pol

Calle de Roig, núm. 24.—BARCELONA

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

JUAN AYNE

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22 —BARCELONA

Especialidad en pianos de alquiler. Guitarras desde 5 pesetas.

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª - 1

Toalla FRINÈ

Son ús hermojeja 'l rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, contrau 'l poro de la epidermis y evita las tacas, borro y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tresor per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l'escorbut.

Se ven en tolas las perfumerías

Imp. Pujol y C.^a - Tallers, 45.—Barcelona.